

Straníckopolitická práca pri likvidácii vzdušných výsadek pravdepodobného nepriateľa

V súčasných operáciách nadobúdajú na význame vzdušné výsadky, ktoré sa vyznačujú veľkou taktickou a operačnou pohyblivosťou a manévrovosťou.

Velenie Severoatlantického paktu predpokladá, že už samotná prítomnosť vzdušných výsadek, najmä na teritóriu stredo-európskeho priestoru bojovej činnosti bude pre armády Varšavskej zmluvy vytvárať nepretržitú hrozbu, nútiť ich na rozvinutie síl a na vytváranie záloh pre obranu a ochranu dôležitých priestorov a zariadení v bojovom pásme a tyle.

Vychádzajúc z týchto možností o použití vzdušných výsadek nepriateľom, vyplývajú pre veliteľov, štáby a politické orgány náročné požiadavky na riešenie a realizáciu aktívnych opatrení na ich ničenie.

V článku sa vyjadrím k niektorým otázkam straníckopolitickej práce pri obkľúčení a ničení operačno-taktického výsadku nepriateľa s dôrazom na stupeň politického oddelenia zväzku. Vychádzam pritom zo situácie, že ničenie vzdušného výsadku (o sile výsadkovej brigády) sa uskutočňuje silami vševojskovej divízie po jeho vysadení do hĺbky nášho územia.

Hlavné úlohy operačno-taktického výsadku pravdepodobného nepriateľa môžu byť:

- ovládnuť dôležité objekty, úseky, priestory a udržať ich do príchodu hlavných síl,

- brániť protivníkoví v prísune záloh alebo organizovanom odchode,

- ničiť prostriedky jadrového napadnutia, miesta velenia, spojovacie uzly a ďalšie dôležité objekty, prípadne narušovať zásobovanie.

Bojová činnosť na ich ničenie sa bude vyznačovať rozhodnosťou a rýchlym tempom, úsilím o zmanerenie možnosti, aby sa výsadok mohol bezprostredne po vysadení organizovať. Z toho vyplýva, že aj prijatie rozhodnutia pre splnenie takejto bojovej úlohy bude prebiehať v krátkych časových lehotách, pričom musí vychádzať z reálneho zhodnotenia situácie vlastných vojsk aj nepriateľa. Rozhodovací proces veliteľa vševojskovej divízie bude závisieť od toho, či sa útvary zväzku nachádzajú v priestore mimo boja, vykonávajú presun, alebo uskutočňujú iný druh bojovej činnosti.

Charakter konkrétnej situácie a jej zvláštnosti sa musia rešpektovať aj v cieľoch, obsahu, formách a metódach straníckopolitckej práce.

Pre náčelníka politického oddelenia divízie je dôležité si uvedomiť, že úspech pri obkľúčení a ničení nepriateľského výsadku závisí od celého radu faktorov. Medzi najdôležitejšie patrí vysoký bojový duch vojsk, ich aktivita, odvaha a rozhodnosť, schopnosť veliteľov a vojakov majstrovsky využiť zbrane a bojovú techniku, manéver, moment prekvapenia, úder z boka a tyla, vojenskú lesť.

Z uvedených faktorov vyplýva aj cieľ a hlavné úlohy straníckopolitckej práce — vyvolať u vojakov bojové nadšenie, odvahu, statočnosť, neohrozenosť, schopnosť premyslene rozvíjať bojovú činnosť, rýchlo prekonávať zamýňované a rozrušené priestory, vodné prekážky a dosiahnuť u nich taký stav psychickej odolnosti, ktorý im umožní neochvejne zničiť nepriateľský výsadok aktívnou a rozhodnou činnosťou.

Úspešná realizácia tohto cieľa a úloh straníckopolitckej práce predpokladá reálny rozpočet času a voľbu takých foriem a metód činnosti, ktoré pri svojom malom nároku na čas budú mať vysokú účinnosť.

Pre prevzatí úlohy pre obkľúčenie a ničenie nepriateľského výsadku, náčelník politického oddelenia si spolu s veliteľom divízie ujasňuje bojovú úlohu, hodnotí situáciu, študuje nariadenia pre straníckopolitckú prácu nadriadeného náčelníka politického orgánu a vyvodzuje závery pre organizáciu straníckopolitckej práce. Pri zameraní jej obsahu rešpektuje:

- organizáciu, výzbroj, bojové možnosti a spôsob vedenia boja jednotkami operačno-taktického výsadku,

- morálny a politický profil nepriateľa (vzdušno-výsadkovej brigády), jeho silné a slabé stránky s dôrazom na charakteristiku veliteľského zboru, poddôstojníkov a mužstva,

- morálny a politický stav útvarov a jednotiek divízie, ich konkrétnu situáciu a stav v období prevzatia bojovej úlohy, kádrové možnosti pre realizáciu opatrení straníckopolitckej práce,

- nariadenie náčelníka nadriadeného politického orgánu,

- politickú situáciu obyvateľstva na teritóriu, kde bol nepriateľský výsadok vysadený.

Okrem týchto skutočností musí brať do úvahy, že obkľúčenie a ničenie nepriateľského výsadku nebude typickou útočnou

činnosťou, ani stretným bojom, alebo obranou, ale bude zahrňovať prvky týchto aj ďalších druhov bojovej činnosti, ktorá bude vedená v úzkej súčinnosti s jednotkami ľudových milícii a Ministerstva vnútra.

Vychádzajúc z týchto skutočností, náčelník politického oddelenia zväzku bude obsah straníckopolitckej práce pri tejto „neklasickú“ bojovej činnosti zameriavať predovšetkým na:

- Objasnenie charakteru a významu bojovej činnosti, spôsobov obkľúčenia a ničenia operačno-taktického výsadku nepriateľa, dovedenie konkrétnych úloh do jednotiek a jednotlivcov.

- Zoznámenie s charakteristikou nepriateľa, pri rešpektovaní zásady, aby bojové možnosti (morálny a politický profil, vycvičenosť, kvalita zbraní a bojovej techniky a pod.) vzdušno-výsadkovej brigády sa nepodceňovali ale ani neprečevali. Brať do úvahy, že napríklad operačno-taktický výsadok v uvedenej hodnote s posilovými prostriedkami je schopný viesť samostatnú bojovú činnosť v tle protivníka po dobu 2—4 dní, v závislosti od organizácie jeho zásobovania vzduchom.

S charakteristikou nepriateľa, s dôrazom na jeho morálny a politický profil podrobnejšie zoznamovať príslušníkov štábu divízie a štábov útvarov, v obmedzenom rozsahu ostatných vojakov zväzku. Pre získanie čo najobsiahlejších znalostí o konkrétnej situácii nepriateľa využíva náčelník politického oddelenia nielen údaje vlastných prieskumných orgánov, ale i poznatky miestnych orgánov štátnej moci (Rady obrany) pôsobiace na teritóriu vysadenia nepriateľského výsadku.

- Účinné ovplyvnenie rozhodovacieho procesu a splňovanie bojovej úlohy vyžaduje od náčelníka politického oddelenia aktívne pomáhať veliteľovi divízie pri tvorbe zámyslu a rozhodnutia pre obkľúčenie a ničenie nepriateľského výsadku.

Poznatky z vykonaných veliteľsko-štábných cvičení však ukazujú, že účinnejšiu konkrétnu pomoc je žiaduce poskytovať aj zástupcom veliteľa zväzku a jednotlivým odborným náčelníkom, a to nielen zo strany náčelníka, ale i ostatných pracovníkov politického oddelenia. Je vhodné voliť také formy práce, ako sú krátke besedy alebo rozhovory, motivácia príslušníkov štábu (osobitne tých, ktorým sa práca práve nedarí, alebo menej skúseným súdruhóm), vecné vystúpenie na výborovej a členskej schôdzi, ale i poskytnutie pomoci v príprave návrhov pre rozhodnutie veliteľa zväzku. To však vyžaduje, aby pracovníci po-

litického oddelenia [politických skupín útvarov] mali hlboké znalosti z taktickej a operačnej prípravy, opierajúce sa predovšetkým o dôsledné zvládnutie bojového poriadku Všeob-R-1 a ďalších predpisov.

— Prípravu straníckeho, zväzacieho a bojového aktívu, s cieľom zabezpečiť avantgardnú úlohu komunistov a funkcionárov SZM pri plnení bojových úloh. Je samozrejmé, že pre nedostatok časových možností nebude možné realizovať časovo náročné formy pre splnenie týchto opatrení. Pôjde teda skôr o živé, konkrétne, stručné a diferencované inštrukcie, uloženie konkrétnych úloh komunistom, funkcionárom SZM a členom bojových aktívov na obdobie bojovej činnosti. V tomto smere sa často zdôrazňuje aj požiadavka potreby premysleného rozmiestnenia komunistov, prípadne zväzákych funkcionárov v jednotkách. Som toho názoru, že oprávnenosť tejto požiadavky je do určitej miery sporná, pretože je efektívnejšie viesť bojovú činnosť kompaktnými a stmelenými jednotkami (osádkami, obsluhami), zvlášť, ak už majú za sebou bojové skúsenosti, než „nabúrať“ ich stmelenosť bezprostredne pred bojovou činnosťou inými vojakmi, a keď vyššej kvality. Preto o rovnomernom rozložení komunistov v jednotkách je žiaduce uvažovať už dnes, v mierových podmienkach a v bojovej činnosti pri dopĺňaní jednotiek živou silou po jej možných stratách.

— Posilnenie straníckopolitckej práce v útvaroch a jednotkách, ktoré plnia rozhodujúce úlohy. Zvýšenú pozornosť treba venovať aj príslušníkom prieskumných orgánov (najmä vyčlenených od vševojskových jednotiek, praporov a rôt), ženijných jednotiek (bojová činnosť nepriateľských výsadek bude zabezpečovaná zriadením minových polí a ženijnými zátarasmi rôzneho druhu), obchádzacích odriadov a jednotiek PVO vojsk.

Vychádzajúc zo zásad vedenia bojovej činnosti vzdušno-výsadkovej brigády (ako ovládnutie dominantných výšin, priestorov a úsekov terénu; dôkladné maskovanie, umožňujúce boj s prevkapaním; možnosť odchodu a boj v menších skupinách atď.) vyplýva, že aj úsilie straníckopolitckej práce bude sústredené predovšetkým do malých jednotiek (osádk, obslúh, družstiev a čiat), od ktorých sa bude vyžadovať vysoká rozhodnosť, iniciatíva, samostatnosť a rýchla reakcia na zmeny situácie pri ničení obkľúčeného nepriateľa.

— Organizáciu straníckopolitckej práce pre zabezpečenie dôslednej súčinnosti medzi útvarmi a jednotkami zväzku navzájom

a s jednotkami ľudových milícií a Ministerstva vnútra.

— Mobilizáciu vojakov pre kvalitnú prípravu zbraní a bojovej techniky, ich majstrovské využívanie v boji. Pri realizácii tohto opatrenia možno využiť príslušníkov bojového aktívu (tých, ktorí už majú bojové skúsenosti) a triednych špecialistov, ktorým možno uložiť konkrétne úlohy — na posilňovanie dôvery a hrdosti na zverenú zbraň u ostatných príslušníkov osádok, obslúh a družstiev, na poskytovanie osobnej pomoci pri odstraňovaní možných porúch na bojovej technika a pod.

— Uskutočňovanie politickej práce s pracovníkmi na úseku tyla s cieľom zabezpečiť nepretržité materiálne a zdravotnícke zabezpečenie v samotnom priebehu bojovej činnosti. Veď skutočnosť, že ničenie obkľúčeného nepriateľa bude charakteristické vysokou manévrovou činnosťou, akciami malých jednotiek na rôznych smeroch a často aj bez palebného styku úmerne tomu vyžaduje dôslednú premyslenosť v organizácii, včasom a pružnom zabezpečovaní muníciou, pohonnými hmotami a proviantom.

Osobitne treba zdôrazniť rastúcu úlohu a miesto zdravotníckeho zabezpečenia. Z faktu, že napríklad u 25. vzdušno-výsadkovej brigády NSR je k dispozícii 330 protitankových prostriedkov rôzneho druhu, vyplýva reálny predpoklad pomerne nezanedbateľných možných strát na živé sile a bojovej technike našich jednotiek. (O dôležitosti a nevyhnutnosti poskytnutia prvej pomoci a prvej lekárskej pomoci svedčí aj taký fakt z Veľkej vlasteneckej vojny, že vďaka premyslenej organizácii zdravotníckeho zabezpečenia bolo možné až 73 % ranených vojakov vrátiť späť k bojovým jednotkám.)

Úspešne realizovať tieto opatrenia, ktoré do značnej miery ovplyvnia bojovú činnosť, predpokladá, aby aj náčelník politického oddelenia rešpektoval ich objektívnu potrebu v zameraní straníckopolitckej práce, prípadne vyčlenil jedného zo svojich pracovníkov pre zabezpečenie úzkej súčinnosti medzi operačnou skupinou zväzku a tylom pre riešenie uvedených otázok.

— Propagandu a popularizáciu hrdinských činov vojakov a jednotiek, zovšeobecňovanie a rozširovanie najlepších skúseností z bojovej činnosti a rozvoja straníckopolitckej práce.

— Politickú prácu medzi vojakmi nepriateľa; aj keď sa vyskytujú skeptické názory o účinnosti pôsobenia prostriedkami špeciálnej propagandy na „elitné“ výsadkové vojská pravdepodobného nepriateľa,

ich použitie nemožno vylúčiť. Naopak — tlačpačové zariadenie „Búrka“, ktoré má politické oddelenie zväzku k dispozícii možno vhodne využiť voči malým jednotkám, ktoré sú v obklúčení, majú narušený morálny stav a zníženú bojovosť.

Oplierajúc sa o vyššie uvedené obsahové zameranie straníckopolitickej práce, podáva náčelník politického oddelenia veliteľovi divízie informáciu na prijatie jeho rozhodnutia. V informácii zamierava pozornosť predovšetkým na skutočnosť politického charakteru, ktoré treba brať do úvahy pri zámysle alebo rozhodnutí veliteľa, s dôrazom na charakteristiku nepriateľského výsadku a základné opatrenia straníckopolitickej práce, ktorými sa bude pôsobiť na plnenie úlohy.

Súčasťou jeho ďalšej riadiacej práce je vydanie úloh ZVP útvarov, pracovníkom svojho oddelenia, predsedovi ZO KSČ štábu zväzku, ktorých inštruje o obsahu, formách a metódach straníckopolitickej práce v príprave a priebehu plnenia bojovej úlohy. Príslušníkov politického oddelenia rozčleňuje v závislosti od zámyslu boja s cieľom ovplyvniť realizáciu opatrení tejto práce v útvaroch a jednotkách, ktoré budú plniť rozhodujúce úlohy pri obklúčení a ničení nepriateľského výsadku.

Na základe rozhodnutia veliteľa zväzku, nariadenia náčelníka nadriadeného politického orgánu a konkrétnej situácie spracúva politické oddelenie Plán politickej práce na obdobie prípravy a vedenia boja (je súčasťou plánu protivýsadkovej obrany divízie), ktorý môže mať nasledovnú štruktúru:

1. Vojensko-politický cieľ bojovej činnosti.
2. Hlavné úlohy straníckopolitickej práce.
3. Opatrenia na politickom oddelení.
4. Opatrenia politického oddelenia v podriadených útvaroch a jednotkách.
5. Hlásenia, informácie.
6. Harmonogram plnenia úloh.

Tvorba plánu vyžaduje tvorivý prístup a čo najväčší osobný podiel náčelníka PO na stanovení úloh, na rozdeľovaní síl a prostriedkov a na časovom vymedzení rozho-

dujúcích opatrení. Tie opatrenia, ktoré sa týkajú prípravného obdobia, budú konkrétne, v priebehu boja však bude treba ich neprestajne dopĺňovať s patričným časovým predstihom.

Pri vlastnom plnení bojovej úlohy — obklúčovaní a ničení nepriateľského výsadku politické oddelenie zabezpečuje nepretržité a cieľavedomé rozvíjanie straníckopolitickej práce s dôrazom na:

- dosahovanie osobnej príkladnosti veliteľov, politických pracovníkov a zväzakov pri plnení bojových úloh,
- trvalú znalosť bojovej situácie na smeroch pôsobenia hlavných síl zväzku,
- uskutočňovanie nepretržitej agitačnej práce v osádkach, obsluhách a družstvách,
- popularizáciu príkladných a hrdinských činov jednotlivcov a jednotiek,
- prijímanie opatrení pre zabránenie panike a strachu,
- sústavné sledovanie nálad a názorov a pružné reagovanie na ne.

V riadiacej práci náčelníka PO (ZVP útvaru) je najdôležitejšia bezprostredná osobná informovanosť a pomoc na mieste. To sa týka aj ostatných politických pracovníkov, ktorí by mali na to využívať všetky styky s funkcionármi jednotlivých miest velenia, útvarov a jednotiek. Skúsenosti z vykonávaných cvičení ukazujú, že sa osvedčilo, ak bol náčelník PO (ZVP) v rozhodujúcich etapách bojovej činnosti na miestach velenia, kde osobne získaval poznatky o práci štábu, vedúcich funkcionárov, veliteľov útvarov (práporov). Tento zdroj informácií je veľmi dôležitý a ťažko nahraditeľný.

Náčelník PO (ZVP) musí mať vždy možnosť byť prítomný tam, kde je situácia najzložitejšia, na mieste usmerniť straníckopolitickú prácu, včas pomôcť potrebnou radou a účinným opatrením, najmä v situáciách, keď dochádza k zníženiu bojového ducha, keď sa stretáva s rušivými javmi, alebo s porušovaním disciplíny a organizovanosti, s nedostatkami v zdravotníckom alebo materiálnom zabezpečení.

Veľmi dôležitý bude však aj jeho osobný styk s vedúcimi funkcionármi jednotiek ľudových milícií a Ministerstva vnútra k vzájomnej informovanosti o priebehu plnenia bojových úloh a prehľbovaní úzkej súčinnosti pri ich realizácii.